

Sygnatura akt III U 351/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Konin, dnia 04-03-2015 r.

Sąd Okręgowy w Koninie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia – **SO Maria Dorywalska**

Protokolant: sekretarz sądowy Marcin Jamróska

przy udziale

po rozpoznaniu w dniu 19-02-2015 r. w Koninie

sprawy **K. W.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.**

o **emeryturę**

na skutek odwołania **K. W.**

od decyzji **Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.**

z dnia 27.02.2014r. znak: (...)

13.08.2014r. (...)

I. Oddala odwołania.

II. Zasądza od odwołującego się na rzecz pozwanego organu rentowego

60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 27 lutego 2014r. znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. odmówił K. W. prawa do emerytury w wieku 60 lat, bowiem wymieniony na dzień 1.01.1999r. nie udokumentował co najmniej 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych oraz co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Odwołanie od tej decyzji złożył K. W. i podnosząc, że w szczególnych warunkach pracował w (...) od 21.09.1976r. do 31.07.1979r. oraz, iż organ rentowy nie uwzględnił mu okresu odbywania służby wojskowej do ogólnego stażu pracy, domagał się przyznania emerytury.

Pozwany organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie powołując się na argumentację zawartą w zaskarżonej decyzji.

W toku postępowania sądowego organ rentowy wydał decyzję w dniu 13.08.2014r. odmawiającą przyznania wnioskodawcy prawa do emerytury w obniżonym wieku, bowiem wymieniony nie udowodnił co najmniej 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych.

Również odwołanie od tej decyzji wniósł K. W. i podnosząc, że pracował w gospodarstwie rolnym rodziców w okresie od 20.01.1970r do 3.11.1971r. i w (...) od 21.09.1976r. do 31.07.1979r., domagał się przyznania emerytury.

Na podstawie art. 219 k.p.c. obie sprawy połączono do wspólnego rozpoznania pod sygnaturą III U 351/14.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Od 22 listopada 1991r. K. W. pobiera rentę przyznaną okresowo. Od kwietnia 1998r. pobiera rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy przyznaną na stałe. Nie pracuje na podstawie umowy o pracę, nie należy do OFE.

W dniu 5 lutego 2014r. K. W. urodzony (...) wystąpił do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. z wnioskiem o przyznanie mu emerytury w obniżonym wieku.

We wniosku wskazał, że w okresie:

- od 1.09.1969r. do 27.05.1972r. odbył 6 miesięczną praktykę w ramach nauki w Zasadniczej Szkole (...) w B. i w K.”
- od 20.01.1969r. do 15.06.1972r. w pełnym wymiarze pracował w gospodarstwie rolnym rodziców,
- od 16.06.1972r. do 24.04.1974r. pracował w Kopalni (...) (...) w K.,
- od 25.04.1974r. do 12.04.1976r. odbywał zasadniczą służbę wojskową,
- od 13.04.1976r. do 28.04.1976r. – stanowi ustawową przerwę po odbyciu służby wojskowej,
- od 29.04.1976r. do 31.08.1976r. – pracował w (...) w K.,
- od 21.09.1976r. do 31.07.1979r. – pracował w (...) S.A. w Z.,
- od 1.10.1979r. do 6.06.1991r. – pracował w Kopalni (...) (...) w K..

Organ rentowy po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego ustalił, że K. W. legitymuje się na dzień 1.01.1999r. okresem pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 17 lat i 3 dni (tj. od 16.06.1972r. do 24.04.1974r., 25.04.1974r. do 31.12.1974r., od 29.04.1976r. do 31.08.1976r., od 1.10.1979r. do 30.04.1990r., od 1.08.1990r. do 31.08.1990r., od 1.11.1990r. do 6.06.1991r. w okresie zatrudnienia w Kopalni (...) w K. z wyłączeniem urlopów oraz od 21.09.1976r. do 31.07.1979r. w okresie zatrudnienia w (...)) oraz okresami składkowymi i nieskładkowymi w wymiarze 20 lat 4 miesiące i 24 dni.

Zaskarżonymi decyzjami organ rentowy odmówił wnioskodawcy prawa do emerytury w obniżonym wieku, wobec niewykazania, co najmniej 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych.

Zgodnie z art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych /tj. Dz. U. z 2013r. poz. 1440 z późn. zm./ ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40 cytowanej ustawy tj. po osiągnięciu 60 lat przez mężczyzn, jeżeli w dniu wejścia w życie w/cytowanej ustawy tj. w dniu 1.01.1999 r. osiągnęli:

1. okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat dla mężczyzn,
2. okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 cytowanej ustawy tj. 25 lat dla mężczyzn.

Emerytura, o której mowa wyżej przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Z kolei stosownie do treści § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. /Dz. U. Nr 8 poz. 43/ pracownik, który wykonywał pracę w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A co najmniej 15 lat, nabywa prawo do emerytury zgodnie z art. 184 ustawy z dnia 17.12.1998 r.

W przedmiotowej sprawie poza sporem jest, że wnioskodawca K. W. ukończył 60 lat życia w dniu (...), nie należy do OFE, na dzień 1.01.1999r. legitymuje się okresem ponad 15 lat pracy w szczególnych warunkach, gdyż faktycznie udowodnił ponad 17 lat.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie było uprawnienie wnioskodawcy do emerytury w obniżonym wieku z uwagi na legitymowanie się okresami składkowymi i nieskładkowymi wynoszącymi co najmniej 25 lat dla mężczyzn.

Za okres uprawniający do emerytury, o którym mowa wyżej, zalicza się okres ustalony zgodnie z przepisem art. 5 - 9 , art. 10 ust 1 oraz art. 11 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS.

Na podstawie załączonych do wniosku dokumentów organ rentowy uznał, że wnioskodawca na dzień 1.01.1999r. udowodnił 20 lat 4 miesiące i 24 dni okresów składkowych i nieskładkowych.

Zgodnie z art. 10 ust. 1 w/cytowanej ustawy przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również następujące okresy, traktując je, z zastrzeżeniem art. 56, jak okresy składkowe:

- 1) okresy ubezpieczenia społecznego rolników, za które opłacono przewidziane w odrębnych przepisach składki,
 - 2) przypadające przed dniem 1 lipca 1977 r. okresy prowadzenia gospodarstwa rolnego po ukończeniu 16 roku życia,
 - 3) przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia,
- jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

Organ rentowy uwzględnił wnioskodawcy następujące **okresy składkowe**:

- od 16.06.1972r. do 24.04.1974r. zatrudnienie w (...) w K.,
- od 25.04.1974r. do 12.04.1976r. – zasadnicza służba wojskowa,
- od 29.04.1976r. do 31.08.1976r. – zatrudnienie w (...) w K.,
- od 21.09.1976r. do 31.07.1979r. – zatrudnienie w (...),
- od 1.10.1979r. do 30.04.1990r. – zatrudnienie w (...)
- od 1.11.1990r.. do 6.06.1991r. – zatrudnienie w (...)

tj. łącznie 18 lat ,3 m-ce i 15 dni.

okresy nieskładkowe

- od 7.06.1991r. do 31.12.1991r. okres pobierania świadczenia rehabilitacyjnego tj. 5 m-cy i 27 dni

okresy pracy w gospodarstwie rolnym rodziców po 16 roku życia

- od 20.01.1970r. do 31.08.1971r. tj. 1 rok, 7 miesięcy i 12 dni.

Rodzice wnioskodawcy C. i F. małż. W. posiadali gospodarstwo rolne o pow. 10.06 ha w miejscowości R., gm. S.. Wnioskodawca mieszkał z rodzicami od urodzenia do 22 lutego 1977r. Po ukończeniu szkoły podstawowej wnioskodawca od 1.09.1969r. podjął naukę w 3-letniej (...) Szkole (...) w K., do której codziennie dojeżdżał autobusem. Z dniem 3 listopada 1971 wnioskodawca przeniósł się do (...) Szkoły Zawodowej w B., którą ukończył z dniem 27 maja 1972r. Wówczas mieszkał w internacie.

Pierwszą pracę wnioskodawca podjął w dniu 16.06.1972r. w Kopalni (...) w K..

W okresie nauki w (...) w K. i po zakończeniu nauki w B. wnioskodawca pracował w gospodarstwie rolnym swoich rodziców. Wykonywał różne prace polowe – jak sadzenie i kopanie ziemniaków, przy żniwach. Zajmował się karmieniem bydła i trzody chlewnej oraz drobiu. Prace w gospodarstwie rolnym wykonywał przez 4 godziny dziennie i więcej.

Powyższych ustaleń Sąd dokonał na podstawie zeznań świadków K. B. i K. K. oraz wnioskodawcy .

Sąd dał wiarę zeznaniom w/w świadków i wnioskodawcy, gdyż są jasne, przekonywujące i znajdują potwierdzenie w zebranych materiale dowodowym, w tym aktach emerytalnych ZUS.

Wnioskodawca ukończył 16 lat w dniu (...). a zatem okres od 20.01.1970r. do 2.11.1971r. i od 28.05.1972r. do 15.06.1972r. (do podjęcia pracy zawodowej) powinien być zaliczony do okresów składkowych, a nie tylko do 31.08.1970r. jak przyjął organ rentowy.

K. W. w okresie od 1.09.1963r. do 2 listopada 1971r. był uczniem (...) Szkoły (...) w K. w zakresie mechanik (...) Z dniem 3.11.1971r. został skreślony z listy uczniów i podjął naukę w 3-letniej (...) Szkole (...) w B., którą ukończył w dniu 27.05.1972r. Wnioskodawca pobierając naukę, nie był jednocześnie pracownikiem Kopalni (...) w K. ani (...) w B., nie przedłożył umowy zawartej z Kopalniami o naukę zawodu, przyuczenie do zawodu, bądź o wstępny staż pracy.

W postępowaniu sądowym Kopalnia (...) w K. przedłożyła do akt kserokopie umowy o naukę, zawartą przez przedstawicieli ustawowych wnioskodawcy – rodziców – z Kopalnią, reprezentowaną przez Dyrektora umowę o naukę zawodu w Przychodowej Szkole Górniczej. Według postanowień umowy Kopalnia była zobowiązana między innymi do zapewnienia:

1. nauki teoretycznej i praktycznej zgodnie z zatwierdzonym programem nauczania,
2. pomocy materialnej oraz świadczeń, określonych zarządzeniem Nr 80 Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 22 kwietnia 1959r. w sprawie organizacji przyzakładowych szkół górniczych oraz uprawnień uczniów i absolwentów tych szkół,
3. korzystania z ferii szkolnych na równi z uczniami szkół zawodowych podległych Ministrowi Oświaty,
4. bezpłatne badanie lekarskie przy przyjęciu do szkoły oraz badanie okresowe w odstępach nie dłuższych niż co 6 miesięcy,
5. bezpieczeństwa podczas zajęć praktycznych w zakładzie pracy i warsztatach szkolnych.

Uczeń natomiast zobowiązał się:

1. uczyć się systematycznie i wytrwale i przestrzegać dyscypliny nauki,
2. kierować się w swoim postępowaniu zasadami moralności socjalistycznej, brać czynny udział w życiu społecznym szkoły,

3. opiekować się własnością społeczną, a w szczególności dbać o mienie szkoły i zakładu pracy,
4. przestrzegać regulaminu uczniowskiego, dbać o honor szkoły i zakładu pracy,
5. wykonywać polecenia swoich przełożonych,
6. przestrzegać przepisów bezpieczeństwa pracy,
7. po ukończeniu szkoły podjąć pracę w zakładzie wskazanym przez zakład pracy, podpisujący niniejszą umowę i wykonywać tę pracę przez okres 3 lat (łącznie z okresem wstępnego stażu pracy).

W ramach nauki wnioskodawca odbywał naukę zawodu w Kopalni pracując pod ziemią. W I, II i III klasie pracował przez 3 dni po 8 godzin. Za wykonaną pracę otrzymywał pomoc materialną w wysokości od 400 zł do 500 zł (k. 95). Podobnie było w okresie nauki w Szkole (...) Kopalni (...) w B. .

Sporną kwestią w sprawie było także ustalenie, czy zachodzą przesłanki do zaliczenia wnioskodawcy okresów nauki w Przyzakładowej Szkole (...) Kopalni (...) w K. i (...) w B. do ogólnego stażu.

Zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt. 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS za okresy składkowe uważa się również przypadające przed dniem 15 listopada 1991 r. następujące okresy, za które została opłacona składka na ubezpieczenie społeczne albo za które nie było obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne zatrudnienia młodocianych na obszarze Państwa Polskiego na warunkach określonych w przepisach obowiązujących przed dniem 1 stycznia 1975 r.

Zasady zatrudniania młodocianych w celu nauki zawodu podlegały odrębnym regulacjom prawnym.

W tym zakresie przepisy ustawy z dnia 2 lipca 1958 r. o nauce zawodu, przyuczenia do określonej pracy i warunkach zatrudnienia młodocianych w zakładach pracy oraz wstępnym stażu pracy (Dz. U. Nr 45, poz. 226 ze zm.) wymagały formy pisemnej dla zawarcia wymienionej w jej tytule umowy pomiędzy zakładem pracy a młodocianym pracownikiem. Ustawa ta obowiązywała do wejścia w życie ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Przepisy wprowadzające kodeks pracy (Dz. U. Nr 24, poz. 142 ze zm.).

Zgodnie z art. 3 ust. 1 cyt. Ustawy młodociani mogli być zatrudnieni przez zakład pracy tylko w celu: nauki zawodu, przyuczenia do określonej pracy i odbycia wstępnego stażu pracy. Według art. 9 ust. 1 tej ustawy zakład pracy przyjmując młodocianego na naukę zawodu w celu przyuczenia do określonej pracy oraz odbycia wstępnego stażu pracy był obowiązany zawrzeć z nim na piśmie umowę określającą zawód albo rodzaj pracy, w jakim młodociany będzie szkolony, czas trwania nauki zawodu, przyuczenia do określonej pracy lub wstępnego stażu pracy oraz zasadnicze obowiązki i uprawnienia młodocianego.

Z dniem 21 lipca 1961 r. zaczęła obowiązywać ustawa z dnia 15 lipca 1961 r. o rozwoju systemu oświaty i wychowania, (Dz. U. Nr 32, poz. 160 ze zm.), która zastąpiła wspomnianą ustawę z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa. Przepisy ustawy z 1961 r. w art. 11 stanowiły, że kształcenie kwalifikowanych robotników, pracowników i rolników odbywa się w zasadniczych szkołach zawodowych, które miały zapewniać przygotowanie zawodowe do wykonywania funkcji kwalifikowanego robotnika, pracownika i rolnika oraz wykształcenie ogólne, niezbędne do dalszego kształcenia się.

Praktyczna nauka zawodu stanowi część procesu kształcenia i wychowania w zasadniczych szkołach zawodowych i odbywa się:

- 1) w uspołecznionych i nie uspołecznionych zakładach pracy,
- 2) w indywidualnych gospodarstwach rolnych,
- 3) w szkolnych gospodarstwach rolnych,

4) w warsztatach szkolnych (pracowniach).

Według art. 12 ustawy zasadnicze szkoły zawodowe mogły działać również jako szkoły przyzakładowe bądź pod opieką patronacką branżowo odpowiednich uspołecznionych zakładów pracy.

Zgodnie z § 3 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września

1961 r. w sprawie określenia szkół zawodowych, jakie mogły być prowadzone poza resortem oświaty oraz innych placówek oświatowych, wychowawczych i opiekuńczo-wychowawczych prowadzonych poza resortem oświaty i szkolnictwa wyższego (Dz. U. Nr 52, poz. 251), wydanego w oparciu o art. 35 ust. 3 ustawy z dnia 15 lipca 1961 r., organy i zakłady pracy podległe między innymi Ministrowi Górnictwa i Energetyki mogły prowadzić również inne szkoły zawodowe określone w ustawie o rozwoju systemu oświaty i wychowania, w celu przygotowania kwalifikowanych pracowników dla realizacji podstawowych zadań danego resortu.

Wnioskodawca zawarł z Kopalnią (...) w K. **umowę o naukę** w przyzakładowej szkole górniczej właśnie według wzoru określonego w zarządzeniu Nr 80 Ministrowi Górnictwa i Energetyki.

W treści umowy K. W. nazwany jest uczniem, a umowa reguluje zakres obowiązków zarówno zakładu pracy, jak i ucznia. Przewidywała między innymi, że uczeń miał zapewnioną pomoc materialną

Ponadto uczniowie szkoły korzystali z ferii szkolnych na zasadach ogólnych. Uczeń zobowiązywał się przede wszystkim do systematycznego i wytrwałego przestrzegania dyscypliny nauki i przepracowania po zakończeniu nauki co najmniej 3 lat.

Przytoczone wyżej akty prawne wskazują, że w okresie przed 1975 r. obowiązujący system prawny przewidywał odrębność prawną uczniów szkół zawodowych wszystkich typów i szczebli, także w czasie odbywania praktycznej nauki zawodu w zakładach pracy (na podstawie umów zawartych przez szkoły z zakładami pracy) oraz młodocianych pracowników zatrudnionych przez zakład pracy w celu przyuczenia do zawodu na podstawie indywidualnej umowy o pracę zawartej pomiędzy młodocianymi pracownikami, a zakładem pracy, określającej wzajemne prawa i obowiązki stron.

Zdaniem Sądu przedstawiona wyżej analiza umowy jaką zawarł wnioskodawca (wówczas umowę tę zawierali przedstawiciele ustawowi) z Kopalnią (...) w K. nie pozwala na stwierdzenie, aby K. W. uzyskał status pracownika młodocianego.

Jak już Sąd zaznaczył wnioskodawca jest w niej oznaczony jako uczeń, jego podstawowym obowiązkiem była nauka zarówno w ramach zajęć teoretycznych jak i praktycznych i przepracowanie w Kopalni 3 lat po zakończeniu nauki.

Według Sądu również pomoc materialna jaką otrzymywał nie miała cech wynagrodzenia za pracę, ale wykazywała cechy stypendium.

Uczniowie korzystali z ferii i wakacji, a nie z pracowniczych urlopów wypoczynkowych. Pracowali oni w grupie 3-4 osobowej, którą kierował wyznaczony pracownik Kopalni, a z każdej dniówki wypełniane były dzienniczki.

Umowa ta nie może być uznana w ocenie Sądu, za umowę o pracę.

Tej oceny nie może zmienić istnienie zapisów co do potrącania należności przysługujących uczniowi w razie jego nieobecności na zajęciach, co wynika z karty świadczeń (k. 95).

Resumując, zdaniem Sądu uznać należy, że wnioskodawca w spornym okresie (nauki) posiadał status ucznia, co powoduje, że tego okresu nie można zaliczyć do okresu składkowego zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt 3 w/cytowanej ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Z powyższego wynika, że wnioskodawca nie wykazał, iż legitymuje się okresem składkowym i nieskładkowym w rozmiarze co najmniej 25 lat na datę 1.01.1999r., bowiem udowodnił jedynie **20 lat 7 m-cy i 16 dni**.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd na podstawie w/cytowanych przepisów i art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. uznając odwołanie za niezasadne, orzekł jak w pkt I wyroku.

O kosztach zastępstwa procesowego orzeczono na podstawie art. 98 i 108 § 1 kpc oraz § 11 ust 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28-09-2002. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tj. Dz.U. z 2013r. poz. 490).

SSO Maria Dorywalska